

Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Zambia 2024–2028

Innehållsförteckning

Inriktning	3
Landkontext	4
Verksamhet	4

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingsarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet.

Strategin ska gälla under perioden 2024–2028 och omfattar sammantaget 2,25 miljarder kronor.

Strategin styr användningen av medel som anslås under anslagspost 1:1.9 Afrika i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) för respektive budgetår.

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål:

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

- Stärkt demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, inklusive minskad korruption
- Ökad jämställdhet inklusive tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Ekonomisk utveckling och försörjning

- Bättre förutsättningar till försörjning, utbildning och handel, med fokus på ett produktivt och hållbart lantbruk

En miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling

- Stärkt förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, inklusive biologisk mångfald
- Ökad tillgång till fossilfri energi och en högre energieffektivitet

2. Landkontext

Sedan Zambias regering tillträdde efter valen 2021 har man genomfört en reformpolitik i syfte att stärka demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna och oberoende media. Regeringen har också inlett en mer ambitiös miljö- och klimatpolitik och satsat på sociala sektorer. Presidenten fortsätter att driva en agenda som uppmuntrar privata investeringar, i synnerhet utländska. Det är den privata sektorn som ska stå för tillväxten genom satsningar i gruvindustrin, jordbruket, turistnäringen, transporter och i energisektorn. I december 2021 nådde Zambia och IMF ett avtal om ett reformprogram. Hantering av statsskulden är en viktig förutsättning för långsiktig makroekonomisk stabilitet. Genom utrikespolitiska ställningstaganden framstår Zambia alltmer som en strategisk partner i regionen. Förväntningarna på den nya regeringen är höga och det finns risk för bakslag och instabilitet om regeringen inte levererar ekonomiska, sociala och demokratiska framsteg, särskilt bland den stora grupp unga som röstade för förändring.

Regeringens främsta prioritering är ekonomisk återhämtning efter landets ekonomiska kris 2020. Detta är nödvändigt då landet står inför svåra ekonomiska, sociala och humanitära utmaningar med hög statsskuld, omfattande korruption, ökande fattigdom, försvagade utbildnings- och hälsosystem och en stor utsatthet för klimatförändringar. Arbetslösheten är hög, inte minst bland unga. Nästan hälften av Zambias befolkning får sin försörjning genom jordbruket. Det gör människor sårbara för klimateffekter och ekonomiska kriser. De flesta människor på landsbygden i Zambia saknar elektricitet, vilket försvårar möjligheterna till investeringar och inkomst. Utbredd ved- och koleldning medför stora hälsorisker, klimateffekter och avskogning. Jämställdheten i Zambia är eftersatt och denna situation försämrades ytterligare på grund av covid 19-pandemin och dess konsekvenser. Befolkningsstillväxten och andelen tonårsgraviteter är mycket hög. Könsbaserat våld är ett utbrett problem. Zambia är mottagarland för flyktingar från närliggande konfliktdrabbade länder, men i jämförelse med övriga länder i regionen är antalet flyktingar relativt få.

3. Verksamhet

Sida ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053). Av riktlinjerna framgår att analys, lärande och erfarenhetsåterföring ska genomsyra utvecklingsarbetet. Det ska finnas ett fokus på resultat i

strategiprocessens samtliga steg. Underlaget ska övergripande redovisa förutsättningarna för genomförande och hur uppföljning är tänkt att ske i det aktuella sammanhanget. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarsutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt. Uppföljningen ska med utgångspunkt i de förutsättningar som finns svara på i vilken omfattning utvecklingssamarbetet gjort skillnad.

Utvecklingssamarbetet ska vara effektivt och bidra till hållbar utveckling utifrån Agenda 2030, åtagandena om utvecklingsfinansiering från Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet.

Strategins mål syftar till att stödja långsiktigt institutionsbyggande, inklusive stöd till reformer som svarar upp mot landets behov och prioriteringar samt tillvaratar Sveriges mervärde som givare. Strategins inriktning baseras även på Sveriges biståndspolitiska prioriteringar och underlag från Sida.

Verksamheten ska bidra till förbättrad samhällsstyrning och minskad korruption genom stärkt kapacitet för ansvarstagande och ansvarsutkrävande i offentliga institutioner och en effektivare förvaltning, liksom ökat demokratiskt utrymme för civilsamhälle och medborgare att utkräva ansvar. Verksamheten ska även bidra till att stärka kvinnors politiska representation och deltagande. Kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna ska stärkas genom insatser för att motverka normer och sedvänjor som begränsar flickors och kvinnors frihet och självbestämmande. Arbetet mot barnäktenskap ska vara prioriterat. Demokratifrämjande insatser ska genomföras, inte minst insatser som bidrar till ungas möjligheter att på ett meningsfullt sätt delta i politiska processer samt insatser för att stödja fria val. Demokrati kan även främjas genom stöd till kulturlivets aktörer. Verksamheten ska bidra till ökad sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Biståndet ska bidra till att stärka Zambias förutsättningar för företagande och handel. Förutsättningarna för Zambia att delta i regional och internationell handel bör förbättras, inklusive förutsättningarna för Zambia att implementera det afrikanska frihandelsområdet, AfCFTA.

Förutsättningarna för mikro-, små- och medelstora företag behöver därmed stärkas, liksom tillgång till inkluderande marknader och möjligheten till produktiv sysselsättning. Satsningar behöver göras på ett produktivt och hållbart lantbruk. Kvinnors ekonomiska egenmakt ska stödjas.

Digitaliseringens potential för att bidra till utveckling bör tillvaratas.

Verksamheten ska bidra till tryggad försörjning för de allra fattigaste för att stärka deras motståndskraft och möjliggöra egna investeringar i hälsa och utbildning och eget företagande.

Verksamheten kan bidra till bredare ekonomiska relationer mellan Sverige och Zambia. Synergier mellan utvecklingssamarbete, handelsfrämjande samt handelspolitik ska främjas. Landets behov och prioriteringar ska stå i fokus och den svenska resursbasen, inklusive svenska företag bör mobiliseras och engageras där det bedöms effektivt och relevant. Mobilisering av additionella finansiella resurser för att nå strategins mål ska främjas. Verksamhet för att motverka korruption och bidra till stärkt ansvarsutkrävande ska genomsyra samtliga områden.

Hänsyn till klimat- och miljöpåverkan ska tas i beaktande där så är relevant. Verksamheten ska bidra till ökad tillgång till fossilfri energi. Genom tillgång till el kan landsbygdsbefolkningen bidra till, och inkluderas, i den ekonomiska utvecklingen och företagande stimuleras. Verksamheten ska även inkludera insatser som främjar energieffektivisering, och på så sätt bidra till att accelerera utfasningen av fossila bränslen.

Verksamheten ska bidra till en utveckling som är miljö- och klimatmässigt hållbar. Kapacitet och kunskap för hållbar förvaltning och nyttjande av naturresurser som är grundläggande för människors försörjning och bör stödjas, och den biologiska mångfalden bör skyddas, bevaras och restaureras. Minskade föroreningar är en förutsättning för en miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling

Sverige ska verka för en sammanhållen och effektiv biståndssamordning, inte minst med EU som central utvecklingspolitisk aktör och det multilaterala systemet. Möjligheter till samarbeten och synergier med andra givare och aktörer ska därför eftersträvas. Samarbete med utvecklingsbanker bör beaktas. Utifrån Team Europa-ansatsen ska Sverige verka för ett effektivt genomförande av NDICI – Europa i världen (NDICI – Global Europe).

Sveriges utvecklingssamarbete ska vara resultatorienterat, långsiktigt och effektivt. Synergier ska sökas mellan strategins områden, liksom med

verksamhet inom ramen för andra relevanta strategier för det svenska utvecklingssamarbetet.